

18

ג"ל ית' נדרשת ליעי' ו'ן ב'פ'ר' ש'ת' ה'ש'ב' ו'ע'
 ערוכים בידי נחמה ליכוביץ - הזנה השמונה עשרה
 יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולבוגרות
 הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

אמר (תשי"ט)

כ"ג

א. שאלת כללית

השוה בין הפסוקים הבאים שבפרקנו
 פסוק ז' כל מלאכת עבודה לא תעשו
 ח' כל מלאכת עבודה לא תעשו
 כ"א כל מלאכת עבודה לא תעשו
 כ"ה כל מלאכת עבודה לא תעשו
 כ"ח כל מלאכה לא תעשו
 ל"ה כל מלאכת עבודה לא תעשו

(1) מהי סבת השנוי הזה?

(2) עבור על שמות פרק י"ב וציין בעזרת איזה פסוק שבפרק התוא תוכל
 לנמק את תשובתך לשאלה 1.

ב. יום הכפורים

כ"ז אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא
 סדר עולם רבא פרק ז' (מן התר) ובשרם (לישראל) שנחרצה לפני המקום.
 משה ירד בעשירי בתשרי (=מן התר) ולאחראתו ונחלתנו. לפיכך בתקיים
 יום חוק וזכרון לדורות, שנאמר (ויקרא ט"ז) "והיתה זאת לכם לחוקת
 עולם"
 עיין עגנון: ימים גוראים א? רנ"ו)

הסבר האיך יוצא מתוך הכתובים שביום עשירי לתשרי ירד משה מן ההר?

ג. כ"ז אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא מקרא קודש יהיה לכם
 ועניתם את נפשותיכם.

שבועות י"ג ע"א: "אך בעשור" - יכול יהא יום הכפורים מכפר על שבים ועל
 שאינם שבים בתשובה? ת"ל: "אך" - חלק.

רש"י ד"ה אך: כל אכין ורקין בתורה מעומים: מכפר הוא לשבים ואינו מכפר
 לשאינם שבים.

ראב"ע ד"ה אך בעשור: בשאר ימים טובים הותרה מלאכת אוכל נפש ונאסרה
 מלאכת עבודה, אבל יום הכפורים שהוא יום ענוי - כל מלאכה אסורה,
 כשבת.

(1) הסבר נוד איזו תמישה מוטעית של יום הכפורים שונים חז"ל
 בדבריהם לפסוקנו?

(2) כמה פרושים שונים נאמרים בארבעת הפרושים הנ"ל לפסוקנו
 ומה ההבדל שביניהם?

(3) עיין בגליון אמור תשי"ח שאלה ב בפרושי רש"י ראב"ע רש"י
 לפ"ט שבפרקנו: "אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי".
 האם הפלשטים האלה עקביים הם ומתאימים שרושיהם למלה "אך"
 שם עם פרושיהם ל"אך" של פסוקנו או הולכים הם פה ושם
 בדרכים שונות?

(4) מה ההבדל בין ראב"ע לרשב"ם לפסוקנו?

אך בעשור לחדש.

רמב"ן (אחרי הביאו דברי רש"י המובאים לעיל בשאלה ג): ואם כן - יהיה טעם
 הכתוב כי באחד לחדש יהיה לכם, לכולכם, יום וזכרון תרועה שתהיו
 כולכם נידונים לפניו, אך יהיה למקצתכם בעשור לחדש הזה יום הכפורים.
 וחנה הוא כטעם בלבד. וכן (שם י"ז) "שא נא חסאתי אך הפעם" וכן
 (במדבר י"ב) "הרק אך במשה" - הבמשה בלבד דבר ה', וכן (בפרקנו ל"ט)
 "אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי... תחוגו את חג השבעת ימים" -
 אמר: בלבד בחמשה עשר תחוגו את חג ה' שבעת ימים לא רצופים, שאין

חגיגה דוחה שבת; ובדרך הזה תפרשנו בכל המצוות כפי קבלת רבותינו, וכמוהו (בראשית מ"ד) "אך טרוף טרוף" - שלא נעשה בו ענין אחר מלבד הטרף, וכן (ירמיהו ל"ב) "כי היו בני ישראל אך מכעיטים אותי" - שלא יעשו דבר אחר.

ועל דרך הפשט "אך" טעמו - אכן, לאמת הענין (שמ' ב') "אכן נודע הדבר (תהלים פ"ב) "אכן כאדם תמותון". אכן בעשור לחדש יום הכפורים הוא - הבטחה לאמת הענין. יאמר: באחד לחדש יום הדין, אמנם בעשור לחדש יום כפורים, על כן תענו את נפשותיכם וכל מלאכה לא תעשו. וכן (בר' כ"ט) "אך עצמי ובשרי אתה"; (מלכים א' כ"ב) "אך מלך ישראל הוא" (תהלים ע"ג) "אך טוב לישראל אלוהים לברי לבב"; וככה פירוש (שמ' ל"א י"ג) "אך את שבתותי תשמורו" - הנה צויתי אתכם על מלאכת המשכן, אכן את שבתותי תשמרו לעולם.

- וכן כולם יתפרשו לך בדרך הזה אם תשכיל בהם.
- 1xx) בפרושו הראשון (עד "שלא יעשו דבר אחר") הולך הרמב"ן כרש"י בעקבות רבותיו - במה שונה הוא בכל זאת מדרכו של רש"י. כאן?
 - 2xx) השוה את פרושו "ועל דרך הפשט" לפרושו שמות ל"א י"ג ד"ה אך את שבתותי תשמורו החל מן "ועל דרך הפשט". המסכימים דבריו כאן עם דבריו שם או הולך הוא במקומנו בדרך אחרת?
 - 3x) המסכים הרמב"ן בפרושו על דרך הפשט עם אחד מן הפשטנים הראב"ע או הרשב"ם שהובאו בשאלה ג?

ה. ועיניתם את נפשותיכם.

ראב"ע: פרשתיו. (וכונתו לט"ו כ"ט)

ראב"ע: ט"ו כ"ט ד"ה בחודש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם. אחר שהכתוב אמר (ישעיה נ"ה ב') "ותמענג בושן נפשכם" - ידענו כי הענוי הפך התענוג והוא הצום.

ועוד: (ישעיה נ"ח י') "ונפש נענה תשביע" שטעמו כמו "ותמק לרעב נפשך" (שם), כי דרך הנביאים להכפיל.

ואחר שיש לנו קבלה אין צורך לחפש. ואין (תהל' ל"ה י"ג) "עניתי בצום נפשי" ראייה, בעבור זכר צום.

והלל: כל "ענוי" שימצא במקרא דבק עם "נפש" הוא הצום.

- 1) באלו דרכים מוכיח הראב"ע ש"ענוי נפש" הוא צום. הסבר ביחוד: מה היא ההוכחה מישעיה נ"ה ב' ?
- 2) הסבר את המלים המסומנים בקו
- 3) השוה לדבריו כאן את דבריו בשמות כ"א כ"ד ד"ה עין תחת עין וע' גליון אמור תשט"ו שאלה ב מה המשותף לדברי ראב"ע כאן וכאן ומה השונה ?
- 4) למה דוחה הראב"ע את ההוכחה מתהלים ל"ה י"ג ?

ו. ל"ב מערב עד ערב תשבתו שבתכם.

ראב"ע: ד"ה תשבתו שבתכם זה יום השבת לא יקרא שבת ישראל כי אם שבת ה'.

- 1x) מה קשה לו ?
- 2xx) הסבר את דבריו והעתיקם בסמני פסוק.
- 3xx) מה היא חולשת פרושו, אולי תוכל ליטב קושימו בתירוץ אחר ?

השאלות המסומנות x קשות והמסומנות xx קשות ביותר, יפתור כ"א לפי דרגתו.

זאלות וגם תשובות נא לשלוח לנחמה ליבוביץ, קרית משה ירושלים.

כל המנויים שלמו עד עתה לחצי שנה
 מהבקשים לשלם דמי מנוי למחצית השנה
 || השניה 1.500 ל"י ועוד 1.500 דמי משלה. ||